

УДК: 343.346

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-71-2-159-166>

Пилипенко Євгенія Олексіївна,
кандидат юридичних наук
(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Пир)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4044-5421>

ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ МАТІР'Ю СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ ЯК КВАЛІФІКОВАНИЙ СКЛАД ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНИЙ Ч. 2 СТ. 135 КК УКРАЇНИ

Статтю присвячено дослідженню залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини як кваліфікованого складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України. Окреслено проблемні питання щодо визначення факту новонародженості дитини в часі. Особливу увагу приділено дослідженню зумовленого пологами стану, у якому не повинна знаходитися жінка, яка залишила в небезпеці власну новонароджену дитину. Надано пропозиції стосовно внесення змін до санкції ч. 2 ст. 135 КК України в частині виключення обмеження волі як виду покарання за скоєння цього складу злочину.

Ключові слова: залишення в небезпеці; новонароджений; зумовлений пологами стан; покарання.

Постановка проблеми. Залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини, якщо вона (матір) не перебувала в зумовленому пологами стані, є злочином проти життя та здоров'я особи, яка наразі є безпорадною та позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження [1].

Відповідно до Конституції та Закону України «Про охорону дитинства», Україна як соціальна та правова держава, найвищою соціальною цінністю якої є людина, її життя і здоров'я, має вживати всіх можливих та необхідних заходів щодо зниження рівня смертності немовлят та дітей загалом [2; 3].

Поміж заходів зниження смертності серед дітей законодавець вирізняє встановлення кримінальної відповідальності за вчинення злочинних дій відносно названої вище категорії осіб, у тому числі скоєних близькими для дітей людьми. Серед злочинів, що ставлять під загрозу життя та здоров'я неповнолітніх, особливе місце займає залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини (ч. 2 ст. 135 КК України), адже остання знаходиться зовсім у безпорадному стані й не може вжити жодних заходів до самозбереження, а отже, її життя та здоров'я цілком залежать від волі матері. У зв'язку із цим, існує потреба всебічного дослідження складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, окреслення проблемних питань стосовно притягнення до кримінальної відповідальності та надання пропозицій щодо їхнього вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кримінальну відповідальність за залишення в небезпеці досліджували такі вчені: В. В. Бабаніна, Ю. О. Власов, І. І. Горелік, О. С. Горелік, Я. О. Миц, П. І. Орлов.

Проте, на нашу думку, наразі потребує більш детального дослідження та аналізу склад злочину залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини (ч. 2 ст. 135 КК України), що й визначило мету пропонованої роботи.

Виклад основного матеріалу. Кваліфікований (особливо кваліфікований) склад злочину – юридичний склад, що фіксує різновид злочину певного виду з обтяжливими (особливо обтяжливими) обставинами. У переважній більшості випадків «специфічна» частина кваліфікованого (особливо кваліфікованого) складу злочину міститься в диспозиції частини другої (третьої, четвертої) тієї ж статті Особливої частини кримінального закону, що передбачає і «специфічну» частину основного складу злочину [4].

Загальним орієнтиром того, що це кваліфікований (особливо кваліфікований) склад злочину, є санкції відповідних частин (пунктів): кваліфікований склад «має» суворішу санкцію, ніж основний, особливо кваліфікований – ще суворішу, ніж кваліфікований [4].

Кваліфікованим видом злочину, передбаченого ст. 135 КК України «Залишення в небезпеці», є завідоме залишення без допомоги матір'ю своєї новонародженої дитини (ч. 2 ст. 135 КК України) [1].

Об'єктом залишення в небезпеці, що передбачене ч. 2 ст. 135 КК України, є життя новонародженої дитини.

Об'єктивна сторона злочину характеризується тільки діянням у формі бездіяльності, тобто залишенням матір'ю в небезпечному для життя стані своєї новонародженої дитини, яка через малолітство позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження. Це протиправне діяння є злочином із формальним складом, а отже, не передбачає настання для новонародженої дитини шкідливих наслідків [1].

Разом із тим треба з'ясувати, хто є «новонародженою дитиною», оскільки саме вона є потерпілою від злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України.

Так, відповідно до Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвнонародженості, затвердженої Наказом МОЗ України від 29 березня 2006 року № 179 (далі – Інструкція), новонароджений – це живонароджена дитина, яка народилася або вилучена з організму матері після повного 22-го тижня вагітності (із 154 доби від першого дня останнього нормального менструального циклу) [5].

Слід зазначити, що до 2006 року на законодавчому рівні в Україні не було закріплено поняття «новонароджена дитина» (Інструкція про визначення критеріїв живонародженості, мертвнонародженості та перинатального періоду, затверджена Наказом МОЗ України від 19 лютого 1996 року № 31, яка була чинною до 2006 року, не містила визначення поняття «новонароджений»), а тому щодо визначення поняття «новонароджена дитина» та «новонародженість» існував плуралізм думок. Зокрема, у педіатрії новонародженим прийнято вважати немовля з моменту констатації живонародженості й до 28 днів життя; а в акушерстві початковий момент новонародженості конкретизувався першим подихом і перерізанням пуповини, а продовжуваність періоду новонародженості дорівнював одному тижню; у судовій медицині період новонародженості обмежено однією добою. З огляду на певні медичні критерії визначення періоду живонародженості, загально визнаною була думка, що новонародженою слід визнавати дитину з моменту народження і до 28 днів життя [6, с. 248].

Однак із закріпленням на законодавчому рівні поняття «новонароджений» питання щодо строку, відповідно до якого слід уважати дитину новонародженою, нікуди не зникло. Як уже зазначалося раніше, новонароджений – це живонароджена дитина, яка народилася або була вилучена з організму матері після повного 22-го тижня вагітності. Тобто початком визнання дитини новонародженою є момент її народження або вилучення з організму матері. Однак постає інше питання: коли закінчується період новонародженості? Воно є вкрай важливим саме для кваліфікації діяння за ч. 2 ст. 135 КК України, адже диспозиція цього виду злочину передбачає протиправні дії з боку матері стосовно саме новонародженої дитини. Чи можна притягнути жінку до кримінальної відповідальності за злочин, передбачений ч. 2 ст. 135 КК України, якщо після народження дитини, щодо якої жінка бажає вчинити протиправні дії, пройшла година, дві чи навіть пів дня? З якого саме часу дитина припиняє вважатися новонародженою? Це питання є, поза сумнівом, дійсно актуальним, адже впливає на кваліфікацію злочинних діянь матері відносно своєї дитини. Тому є доволі вагомим

визначення строку новонародженості дитини (особливо її початку та кінця) саме на законодавчому рівні.

Питання про початок людського життя було одвічно спірним. Так, ще на початку ХХ ст. російський юрист В. Набоков зазначав, що моментом народження слід уважати початок пологів і при цьому не в розумінні фізіологічного початку (наприклад відчуття болю), а з появою будь-якої частини тіла дитини назовні. З цього моменту, на його думку, поняття «плід» змінюється поняттям «людина» [7, с. 302]. Сучасні медичні критерії визначення початкового моменту життя людини містяться в Інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості, затвердженої наказом МОЗ України від 29 березня 2006 року № 179, відповідно до якої живонародження – це вигнання або вилучення з організму матері плода, який після вигнання/вилучення (незалежно від тривалості вагітності; від того, чи перерізана пуповина та чи відшарувалася плацента) дихає або має будь-які інші ознаки життя, як-от серцебиття, пульсація пуповини, певні рухи скелетних м'язів [5]. При визначенні живонародженості дитини варто також звертати увагу й на її життєздатність, оскільки цей критерій є важливою умовою, яка забезпечує можливість існування дитини поза зв'язком з організмом матері та може вплинути на стійкий опір дитини зовнішнім шкідливим умовам і тривалість (продовжуваність) життя новонародженої дитини. Щоб бути наділеною такою здатністю, дитина повинна досягти певного ступеня зрілості. Повна зрілість настає до кінця десятого чи дев'ятого календарного місяця утробного життя, і для її визначення керуються довжиною тіла, розмірами голівки, вагою. Утім практикою доведено, що життєздатність плоду може з'явитися і до настання зрілості, якщо для дитини будуть створені особливі умови догляду [8, с. 315–317].

Згідно з ч. 1 ст. 6 Закону України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III, кожна дитина має право на життя з моменту визнання її живонародженою і життєздатною за критеріями Всесвітньої організації охорони здоров'я [3].

У кримінально-правовій літературі останніх років початковим моментом життя людини загальноприйнято вважати початок фізіологічних пологів. При цьому не має значення, що дитина, яка народжується, ще не почала самостійного позаутробного життя і навіть не відокремлена від черева матері. Це означає, що життя продукту зачаття в період вигнання (витягнення) його з організму породіллі вже знаходиться під кримінально-правовою охороною і намір умертвити дитину під час пологів повинен визнаватися вбивством.

Пологи – це певний фізіологічний процес, пов'язаний із народженням дитини. Їх можна розглядати у двох аспектах: 1) як певний фізіологічний процес; 2) як констатацію факту народження. Зауважимо, що дефініції «народження дитини» та «пологи» не тотожні, оскільки «пологи» – поняття значно ширше. Поняття пологів ґрунтується на двох періодах пологового процесу: вигнанні (витягненні) плоду та послідовому періоді. Перший період – початок пологів – поява регулярних скорочень шийки матки (перейми). Другий період – відходження навколоплідних вод. Вигнання (витягнення) плоду та констатація народження дитини – наступний період пологового процесу. Послідовий період – останній етап пологового процесу – відокремлення плаценти від стінок матки та вигнання посліду – настає після народження дитини [9, с. 12–14]. Отже, процес пологів охоплює собою не лише процес народження дитини.

Суб'єктом залишення в небезпеці за ч. 2 ст. 135 КК України є тільки матір новонародженої дитини, що не перебувала в зумовленому пологами стані.

Обов'язок піклуватися про осіб, що перебувають в небезпечному для життя стані, – перша умова відповідальності – може бути зумовлений законом чи іншим нормативним актом, договором, попередньою поведінкою особи, яка своїми діями поставила іншу особу в небезпечний для життя стан (делікт поставлення в небезпеку) тощо [4, с. 291–295]. Обов'язок матері піклуватися про свою новонароджену дитину (надавати їй необхідну допомогу, годувати, доглядати тощо) – це не лише природний обов'язок, який впливає з родинних стосунків, а й правовий. Згідно з положеннями Сімейного кодексу України, батьки зобов'язані виховувати своїх дітей, піклуватися про їхнє здоров'я [10].

Другою умовою відповідальності за залишення в небезпеці є можливість надати допомогу особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. У тому разі, коли мати новонародженої дитини сама перебуває в безпорадному стані або не може надати допомогу внаслідок непереборної сили чи інших обставин, що не дають можливості надати допомогу, відповідальність виключається.

Залишення без допомоги матір'ю своєї новонародженої дитини тягне кримінальну відповідальність лише за умови, якщо матір під час учинення такого діяння не перебувала в зумовленому пологами стані.

Під зумовленим пологами станом матері, що виключає її кримінальну відповідальність за залишення без допомоги народженої нею дитини, необхідно вважати такий її стан, у якому вона не може надати необхідну допомогу новонародженій дитині (безпорадний стан).

Однак виникає питання: що саме розуміти під «зумовленим пологами станом»?

Медицина стверджує, що під час вагітності в жінки змінюються не тільки фізіологічні процеси організму, але й психічні, оскільки жіночий організм у цей період зазнає великих гормональних перевантажень. Так, під час вагітності, перед пологами, різко збільшується вміст у крові естрогену та прогестерону, а після пологів його рівень у крові різко знижується до нормальних показників. Ці процеси мають великий вплив на психіку жінки, що виражається в її постійному нервово-психічному напруженні та емоційній нестабільності [11, с. 96–97].

Під час самих пологів має місце так звана «больова домінанта», яка переважає над усіма іншими. Як стверджують медики, пологовий акт супроводжується не тільки мобілізацією всіх фізичних сил жінки, але й великим нервовим напруженням, відчуттям страху та болем, а довготривалі й повторні болі інколи призводять до порушення ясності свідомості й неадекватної поведінки [12, с. 41–42].

На сьогодні існує декілька поглядів учених із приводу встановлення та дослідження особливостей зумовленого пологами стану жінки.

Так, на переконання М. О. Трясоумова, жінка під час пологів та відразу після них перебуває в стані збудження, за якого її здатність до розуміння і оцінки своїх дій послаблені. Однак цей стан не пов'язаний із психічним захворюванням, оскільки в цьому випадку постало б питання про неосудність матері. Особливий психофізичний стан є результатом лише деяких відхилень у психічній діяльності суб'єкта, однак у межах осудності [13, с. 80].

Л. А. Остапенко наголошує, що жінка в процесі пологів не може розглядатись як така, що повністю усвідомлює свої дії і керує ними. Але це не є навіть стан обмеженої осудності, оскільки для його констатації потрібна наявність психічної хвороби [14, с. 47].

Також заслуговує на увагу позиція болгарського вченого М. Манчева, котрий стверджує, що особливе напруження, якого зазнає жінка під час пологів, обмежує її здатність чітко усвідомлювати смисл і значення своїх дій та керувати ними. Таке напруження особливо інтенсивне, коли наявні спеціальні причини, пов'язані з пологами, які сильно хвилюють психіку жінки. Перед матір'ю, яка має підстави боятися наслідків пологів, особливо коли дитина позашлюбна, під час пологів та відразу після них чітко постає картина ускладнення суспільної і сімейної обстановки та труднощів морального й матеріального характеру. Такі уявлення ще більше посилюють психічне напруження, пов'язане з пологами [15, с. 190].

Проте, з позиції медицини, зумовлений пологами стан є особливим психофізичним станом жінки, що охоплює сукупність певних процесів фізичного (больові відчуття, що пов'язані з пологами) та психічного характеру (роздратованість, нервове збудження та напруження під час пологів, страх тощо), які сприяють зниженню здатності жінки чітко усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними. Як стверджують медики, такі процеси стосуються кожної жінки-породіллі, незалежно від наявності або відсутності несприятливих життєвих ситуацій [16, с. 203, 211].

Оскільки зумовлений пологами стан є суто медичним поняттям, установлення якого покладено на медичних працівників, зокрема тих, хто володіє глибокими знаннями не тільки в акушерстві, але й психіатрії, тому цілком справедливо погодитися з визначенням такого стану медициною.

Однак, як уже зазначалося раніше, суб'єктом злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, може бути жінка (мати новонародженої дитини), що не знаходиться в зумовленому пологами стані, тобто вона скоює злочин свідомо, не знаходячись під впливом певних процесів фізичного та психічного характеру. Але тоді виникає обґрунтоване питання про причини скоєння злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, матір'ю відносно своєї новонародженої дитини: що саме спонукає цю жінку на скоєння зазначеного злочину?

У своїх наукових роботах М. Ломброзо стверджував, що будь-яка жінка має надмірну хворобливу збудливість. Це явище відповідає саме характеру жіночої натури, а в деяких хворобливих станах збудливість може досягати крайніх меж. Пом'якшувати цю характерну властивість повинна функція материнства, що слугує засобом «примирення» почуття жалю та жорстокості [17, с. 72, 80].

Так, на думку української вченої В. О. Меркулової, що досліджувала жінку як суб'єкта кримінальної відповідальності, зазначає, що жінка впродовж життя постійно стикається зі змінами свого організму (менструальні цикли, настання клімаксу, вагітність, народження дітей), що, зі свого боку, впливає на її емоційно-вольовий та психічний стан. До того ж підвищена збудженість, чутливість, роздратованість, послаблення вольових якостей протягом життя – результат взаємодії її фізіологічного та психічного станів [18, с. 28]. Особливе місце у вирішенні окресленого питання займає її думка про те, що радість материнства для більшості жінок прямо залежить від кохання та стосунків із близькою людиною. Почуття любові, прихильності доволі часто посідає панівне місце в чуттєвій сфері жінки, визначає головну мету життя. Проте існують і негативні аспекти особливої прихильності жінки до об'єкта свого кохання і вподобання. У разі втрати кохання, руйнування сім'ї жінки зі слабкою волею, які раніше витрачали всю свою життєву енергію на коханого, не знайшовши нічого, що могло б їх розрадити, морально опускаються все нижче, знаходячи себе в пристрасті до алкоголю, наркотиків, власноруч знецінюють свої головні материнські якості. У цих жінок слабкість вольової сфери накладається на слабкість фізичну, а це призводить до досить вагомих негативних наслідків, зокрема таких, як скоєння злочинних дій відносно власних дітей [18, с. 37].

Безсумнівно, такі погляди вчених (із приводу причин скоєння злочинів жінками) можуть бути враховані в процесі дослідження як самого злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, де суб'єктом залишення в небезпеці виступає матір новонародженої дитини, так і причин його скоєння. Однак, уважаємо, що головною причиною вчинення подібного злочину з боку матері дитини є небажаність дитини як для неї самої, так і для батька дитини, що може впливати на виникнення небажаності дитини з боку самої жінки.

Суб'єктивна сторона діяння, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, характеризується виною у формі умислу. Тобто мати новонародженої дитини усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння, а саме те, що залишає в небезпеці свою новонароджену дитину, і має намір діяти саме так. Якщо діяння матері, передбачене ч. 2 ст. 135 КК України, призвело до настання смерті або інших тяжких наслідків для новонародженої дитини, то матір нестиме відповідальність за ч. 3 ст. 135 КК України.

Що стосується покарання за скоєння злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, то до матері новонародженої дитини може застосовуватись обмеження волі на строк до трьох років або позбавлення волі на той самий строк. Але, на наш погляд, установлене чинним кримінальним законодавством покарання за залишення в небезпеці, передбачене ч. 2 ст. 135 КК України, потребує суттєвих змін, наприклад, виключення обмеження волі як виду покарання за залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини.

Відповідно до чинного кримінального законодавства України, за залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини, якщо вона не перебувала в зумовленому пологами стані, передбачений такий вид покарання, як обмеження волі. Згідно з вимогами ч. 3 ст. 61 КК України, обмеження волі не застосовується до вагітних жінок та жінок, що мають дітей віком до чотирнадцяти років [1]. Тобто, з огляду на зазначені вимоги ст. 61 КК України, до матері новонародженої дитини, що скоїла злочин, передбачений ч. 2 ст. 135 КК України, не можна застосовувати такий вид покарання, як обмеження волі, оскільки вона є матір'ю дитини

віком до чотирнадцяти років, тобто входить до переліку осіб, до яких не можна застосовувати покарання у вигляді обмеження волі, а тому встановлення до неї зазначеного виду покарання суперечить вимогам Загальної частини КК України. Позбавлення волі як вид покарання за скоєння злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, необхідно залишити в санкції вказаної частини статті без змін, оскільки, відповідно до ст. 63 КК України, будь-яких обмежень із приводу застосування покарання у вигляді позбавлення волі до осіб, що скоїли злочин, включно із жінками, що мають дітей певного віку, немає.

Усе-таки це зовсім не означає, що до всіх без винятку жінок, що скоїли злочин, передбачений ч. 2 ст. 135 КК України, судом має застосовуватися покарання у вигляді позбавлення волі. З урахуванням особистих характеристик жінок, винних у скоєнні протиправного діяння, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, відповідно до чинного кримінального законодавства, суд має право застосувати положення ст. 69 КК України «Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом» або ст. 75 КК України «Звільнення від відбування покарання з випробуванням» [1].

Висновки. Дослідження та аналіз залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини як кваліфікованого складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України, має неабияке значення в попередженні та припиненні протиправних дій проти життя та здоров'я дитини, адже дозволяє не тільки виявити прогалини в національному кримінальному законодавстві України, окреслити проблемні питання щодо притягнення до кримінальної відповідальності винної в скоєнні злочину особи, але й визначити оптимальні шляхи та пропозиції щодо їхнього вирішення.

Перспективи подальших розвідок полягають у більш детальному дослідженні кримінальної відповідальності за залишення в небезпеці матір'ю своєї новонародженої дитини та наданні пропозицій щодо розширення можливих видів покарання за скоєння злочину, передбаченого ч. 2 ст. 135 КК України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 року № 2341-III (редакція від 28 квітня 2020 року). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 18.05.2020).
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР (редакція від 01 січня 2020 року). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/> (дата звернення: 11.05.2020).
3. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III (редакція від 09 серпня 2019 року). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення: 08.05.2020).
4. Мельник М. І., Клименко В. А. Кримінальне право : підручник. Київ : Атіка, 2008. 376 с.
5. Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвнонародженості : Наказ МОЗ України від 29 березня 2006 року № 179. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06> (дата звернення: 25.04.2020).
6. Журавлёва М. П. Российское уголовное право. Особенная часть. Москва : Спарк, 1998. 595 с.
7. Набоков В. Д. Особенная часть российского уголовного права. Москва : Юридическая литература, 1983. 565 с.
8. Яценко С. С. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Київ : А.С.К., 2004. 1096 с.
9. Мальцев В. В. Соціальна відповідальність особи, кримінальне право та кримінальна відповідальність. *Правознавство*. 2000. № 6. С. 14–18.
10. Сім'яний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 року № 2947-III (редакція від 02 квітня 2020 року). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 27.04.2020).
11. Абрамченко В. В. Психосоматическое акушерство. Москва : Сотис, 2001. 311 с.
12. Конкс С. В. Реакция на родовой стресс симпатико-адреналовой и гипоталамо-надпочечниковой систем молодых первородящих. *Акушерство и гинекология*. 1996. № 3. С. 41–42.

13. Трясоумов М. А. Уголовно-правовые и криминологические проблемы борьбы с убийствами матерью новорожденного ребёнка (ст. 106 УК РФ) : дис. ... к-та юрид. наук : 12.00.08. Екатеринбург, 2002. 218 с.
14. Остапенко Л. А. Кримінально-правова характеристика умисних вбивств при пом'якшуючих обставинах (статті 116, 117, 118 КК України) : дис. ... к-та юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2003. 214 с.
15. Манчев Н. Преступления против личности. София : Правни науки, 1963. 271 с.
16. Банщиков В. М. Медицинская психология. Москва : Медицина, 1967. 239 с.
17. Ломброзо Ч., Ферреро Г. Женщина-преступница и проститутка. Харьков : Право, 1987. 429 с.
18. Меркулова В. О. Жінка як суб'єкт кримінальної відповідальності : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2003. 367 с.

References

1. Kryminalnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 05 kvitnia 2001 roku № 2341-III (redaktsiia vid 28 kvitnia 2020 roku) [Criminal Code of Ukraine]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].
2. Konstytutsiia Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku № 254k/96-VR (redaktsiia vid 01 sichnia 2020 roku) [Constitution of Ukraine]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/> [in Ukrainian].
3. Pro okhoronu dytynstva : Zakon Ukrainy vid 26 kvitnia 2001 roku № 2402-III (redaktsiia vid 09 serpnia 2019 roku) [About the protection of childhood]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> [in Ukrainian].
4. Melnyk, M. I.; Klymenko, V. A. (2008). Kryminalne pravo : pidruchnyk [Criminal Law]. Kyiv : Atika. 376 s. [in Ukrainian].
5. Instruksiiia z vyznachennia kryteriiv perynatalnoho periodu, zhyvonarodhenosti ta mertvonarodhenosti : Nakaz MOZ Ukrainy vid 29 bereznia 2006 roku № 179 [Instructions for determining the criteria of perinatal period, live birth and stillbirth]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06> [in Ukrainian].
6. ZHuravleva, M. P. (1998). Rossijskoe ugovnoe pravo. Osobennaya chast' [Russian criminal law]. Moskva : Spark. 595 s. [in Russian].
7. Nabokov, V. D. (1983). Osobennaya chast' rossijskogo ugovnogo prava [A special part of Russian criminal law]. Moskva : YUridicheskaya literature. 565 s. [in Russian].
8. Yatsenko, S. S. (2004). Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary to the Criminal Code of Ukraine]. Kyiv : A.S.K. 1096 s. [in Ukrainian].
9. Maltsev, V. V. (2000). Sotsialna vidpovidalnist osoby, kryminalne pravo ta kryminalna vidpovidalnist. Pravoznavstvo [Social responsibility of a person, criminal law and criminal responsibility]. № 6. S. 14–18 [in Ukrainian].
10. Simeinyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 10 sichnia 2002 roku № 2947-III (redaktsiia vid 02 kvitnia 2020 roku) [Family Code of Ukraine]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> [in Ukrainian].
11. Abramchenko, V. V. (2001). Psihosomaticheskoe akusherstvo [Psychosomatic obstetrics]. Moskva : Sotis. 311 s. [in Russian].
12. Konks, S. V. (1996). Reakciya na rodovoj stress simpatiko-adrenalovoj i gipotalamo-nadpochechnikovoj sistem molodyh pervorodyashchih. Akusherstvo i ginekologiya [Obstetrics and gynecology]. № 3. S. 41–42 [in Russian].
13. Tryasoumov, M. A. (2002). Ugolovno-pravovye i kriminologicheskie problemy bor'by s ubijstvami mater'yu novorozhdennogo rebenka (st. 106 UK RF) : dis. ... k-ta yurid. nauk : 12.00.08 [Criminal law and criminological problems of combating murders by a mother of a newborn child]. Ekaterinburg. 218 s. [in Russian].
14. Ostapenko, L. A. (2003). Kryminalno-pravova kharakterystyka umysnykh vbyvstv pry pom'iazhuiuchykh obstavynakh (statti 116, 117, 118 KK Ukrainy) : dys. ... k-ta yuryd. nauk : 12.00.08 [Criminal-legal characteristics of premeditated murder under mitigating circumstances]. Kyiv. 214 s. [in Ukrainian].

15. Manchev, N. (1963). Prestupleniya protiv lichnosti [Crimes against the person]. Sofiya : Pravni nauki. 271 s. [in Russian].
16. Banshchikov, V. M. (1967). Medicinskaya psihologiya [Medical psychology]. Moskva : Medicina. 239 s. [in Russian].
17. Lombrozo, CH.; Ferrero, G. (1987). ZHenshchina-prestupnica i prostitutka [Female criminal and prostitute]. Har'kov : Pravo. 429 s. [in Russian].
18. Merkulova, V. O. (2003). Zhinka yak subiekt kryriminalnoi vidpovidalnosti : dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.08 [Woman as a subject of criminal liability]. Kyiv. 367 s. [in Ukrainian].

Pilipenko Evheniia,

PhD in Law

(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4044-5421>

ABANDONMENT IN DANGER NEWBORN CHILD FROM HIS MOTHER IS THE QUALIFIED CRIMINAL COMPOSITION OF CRIMINAL CODE OF UKRAINE (PART 2 ART. 135)

The article is devoted to the study abandonment in danger newborn child from his mother is the qualified criminal composition of criminal code of Ukraine (art. 135). Outlined problematic issues regarding the determination of the fact of a newborn child in time. The current legislation of Ukraine does not provide a definition of the period when not a child ceases to be considered newly born and therefore there are problematic questions regarding the qualification of actions of the subject of leaving in danger (mother of a newborn child) under Part 2 of Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine. Exploring the subject of crime - the mother of a newborn child, special attention is paid to the study of the condition of the woman due to childbirth, in which the woman should not be, committing the crime under Part 2 of Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine (a special psychophysical state of a woman, covering a set of certain processes of a physical (pain associated with childbirth) and mental nature (irritability, nervous excitement and stress during childbirth, fear, etc.), which contribute to a decrease in a woman's ability to clearly recognize the significance of her actions and manage them). The opinions of scientists on this subject were examined. Also provided were proposals for amending the sanction of Part 2 of Art. 135 of the Criminal Code of Ukraine regarding the exclusion of restrictions on freedom as a form of punishment for the commission of this crime and the possibility of applying the norms of the General Part of the Criminal Code of Ukraine to the subject of the crime.

Key words: abandonment; newborn; condition due to childbirth; punishment.

Надійшла до редколегії 21.05.2020